

Motion till riksdagen

1988/89:Jo968

av Inger Schörling m.fl. (mp)

Havsmiljön

I stort sett all verksamhet i samhället som påverkar den yttre miljön påverkar också havet. Därför återfinns många av våra förslag som rör havsmiljön i andra motioner som t ex motionerna om trafik, jordbruk, skogsbruk, kemikalier, luftföroreningar, miljölagstiftningen och avfallshanteringen.

Miljösituationen i haven är till stora delar akut. Det beror både på utsläpp av miljöfarliga ämnen, som giftiga metaller och halogenerade organiska ämnen och på övergödning av kväve och fosfor. Med tanke på havsmiljön är det väsentligt att minska kväveutsläppen men det är ändå viktigt att minska fosforutsläppen. Dessutom har fosfor större betydelse som gödande näringsämne i sötvatten.

Kvävet

De viktigaste orsakerna till övergödningen av kväve är trafiken och jordbruket. Mycket tyder också på att dagens skogsbruksmetoder med dikning och markberedning har betydelse för utlakning av kväve. Vi har tagit upp trafikens, jordbrukets och skogsbrukets roll i speciella motioner.

Vi menar att problemet med övergödning av havet är så allvarligt att utdikad mark måste återföras till våtmark för att binda kväve och rena vattnet genom denitrifikation. Det innebär att staten måste köpa upp mark i kustnära områden och längs vattendrag där problemet med kväveläckage är stort. Vi föreslår att naturvårdsverket får i uppdrag att snabbtreda vilka marker som är lämpliga att köpa upp och återskapa till våtmarker. Ett större inslag av våtmarker är också positivt ur naturvårdssynpunkt.

Kommunerna måste också ta sin del av ansvaret eftersom kommunala avloppsreningsverk också tillför kväve till havet. Vi föreslår därför att alla kommunala reningsverk vid Västerhavet och Östersjön ska införa kvävereduktion motsvarande 60% senast 1991 och 75% senast 1995. För övriga reningsverk ska en reduktionsgrad på minst 50% krävas.

Fosfor

Utsläppen av fosfor leder också till övergödning och behöver minskas. Vi anser att utsläppen av fosfor från reningsverken ska halveras fram till 1993. Vi föreslår också att varje enskilt avloppsreningsverk ska ha en fosfatreningsgrad på minst 95%. En stor del av det fosfor som släpps ut kommer från tvättmedel och vi vill därför införa en speciell miljöskatt på fosfor i tvättmedel.

Halogenerade organiska ämnen och giftiga metaller

Mot. 1988/89
Jo968

Användningen av klorföreningar i samhället måste minska drastiskt. Problemet tas upp i flera av våra miljömotioner (bl.a. förbud mot PCB och klorhaltiga förpackningar).

Endast en bråkdel av alla halogenerade organiska ämnen är kända och kunskapen om alla dessa ämnens miljöeffekter är bristfällig. Massaindustrin släpper ut stora mängder klorhaltiga föreningar. Utsläppen består av många olika ämnen med varierande farlighet. Ett av de giftigaste ämnena som släpps ut är dioxin. Utsläppen av klorhaltiga ämnen är så allvarliga att mycket stränga krav måste ställas på industrin. Vi anser att klorhaltiga utsläpp från massaindustrin ska upphöra senast 1993. För att stimulera en övergång till icke-klorblekt papper föreslår vi att försäljning av klorblekt papper i Sverige förbjuds fr o m den 1/7 1990.

Samtliga industriutsläpp av giftiga metaller och halogenerade organiska föreningar måste kartläggas i syfte att ompröva koncessioner och därmed kraftigt reducera utsläppen. Kartläggningen ska också användas som grund för införande av utsläppsskatter.

Användningen av kvicksilver i kloralkalindustrin ska förbjudas under 1990.

Oljeutsläpp

Oljeutsläpp, både kontinuerliga och tillfälliga från fartyg som fraktar olja, är allvarliga miljöproblem. Östersjön är speciellt känsligt eftersom det är ett innanhav med begränsat vattenutbyte med Atlanten. Östersjöns känslighet för utsläpp gör att vi inte tycker att borning efter olja kan tillåtas. För att kunna veta vilket fartyg som utsläppt olja kommer ifrån bör lasten märkas så att den som är ansvarig för utsläppet kan identifieras. Sverige måste arbeta internationellt för ett gemensamt system för märkning. Speciella krav ska ställas på oljetransportfartyg i Östersjön, Vänern och Hjälmaren. Kraven ska innebära att de ska ha tredubbla skott och dubbla bottnar. I alla hamnar som tar emot miljöfarliga laster ska en effektiv mottagning av spill och bra service för rengöring inrättas.

Forskning

För att få bättre kunskaper om havsmiljön och miljöproblemet i havet behövs en rejäl höjning av forskningsanslagen. Det gäller både forskningen i Östersjön och i Västerhavet. En lämplig nivå inför det närmaste budgetåret är en höjning med 25 milj. kr utöver regeringens förslag. När det gäller stabila kemiska ämnen som halogenerade organiska föreningar är kunskapen mycket bristfällig. Endast en liten del av de föreningar som släpps ut är kända. Det finns behov av grundforskningsinriktad forskning om dessa ämnens förekomst och potentiella miljörisker. Naturvårdsverket bör få i uppdrag att presentera ett forskningsprogram. För att arbeta fram forskningsprogrammet och påbörja forskning får naturvårdsverket ett extra anslag på 5 milj. kr.

För att förstärka forskningen i Östersjön och Bottenviken bör det tas

beslut om två nya havsforskningsstationer. En forskningsstation bör förläggas i sydöstra Sverige och en vid Bottenviken. Forskningsstationen i Bottenviken kan lämpligen byggas upp som en svensk/finsk forskningsstation därför att Bottenvikens miljöproblem är gemensamma för bägge länderna och det är lättare att finansiera forskningen om resurser satsas från två länder. Dessutom reserveras pengar i vår utbildningspolitiska motion till Kristinebergs och Askös marinbiologiska stationer.

Hemställen

Vi hemställer

1. att riksdagen hos regeringen begär att naturvårdsverket ges i uppdrag att skyndsamt utreda vilken mark kring kusten och vattendrag som är lämplig att återföra till våtmark för att minska läckaget av kväve.

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om återskapande av våtmarker.

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att kommunala avloppsreningsverk vid Västerhavet och Östersjön bör ha infört kvävereduktion motsvarande minst 60% senast den 1/7 1991.

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att kommunala avloppsreningsverk vid Västerhavet och Östersjön bör ha infört kvävereduktion motsvarande minst 75% senast den 1/7 1995.

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att kommunala avloppsreningsverk vid kusten norr om Östersjön och i inlandet bör ha infört en kvävereduktion motsvarande minst 50% senast den 1/7 1991.

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att målsättningen bör vara att utsläppen av fosfor ska ha halverats senast den 1/7 1993.

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att en särskild miljöskatt på fosfat i tvättmedel bör införas.¹⁾

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att varje enskilt avloppsreningsverk bör ha en fosfatreningsgrad på minst 95% senast den 1/7 1993.

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att utsläppen av klorhaltiga ämnen från massaindustrin bör ha upphört senast 1993.

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att klorblekt papper inte bör få säljas i Sverige efter den 1/7 1990.

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att samtliga industriutsläpp av giftiga metaller och halogenerade organiska föreningar bör kartläggas i syfte att ompröva koncessioner och därmed kraftigt reducera utsläppen.

11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att kartläggningen enligt yrkande 10 används som grund för införande av utsläppsskatter.

12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att användningen av kvicksilver inom kloralkaliindustrin bör upphöra senast den 1/1 1991.

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att oljeborring och prospektering inte bör tillåtas i Östersjön.²⁾

13. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att oljelaster som fraktas på fartyg bör märkas i enlighet med vad som anförts i motionen.

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att särskilda krav bör ställas på fartyg för oljetransporter i Östersjön, Hjälmaren och Vänern i enlighet med vad som anförts i motionen.³⁾

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att alla hamnar som tar emot miljöfarliga laster bör ha en effektiv mottagning av spill och bra service för rengöring.³⁾

14. att riksdagen anvisar 25 000 000 kr utöver vad som föreslagits i prop. 1988/89:100 punkt B 18 *Åtgärder mot havsföreningar* för havsmiljöforskning.

15. att riksdagen begär att regeringen ger naturvårdsverket i uppdrag att utarbeta ett grundforskningsinriktat program om halogenerade organiska föreningar, deras förekomst och potentiella miljörisker.

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att en marin forskningsstation vid Östersjön i sydöstra Sverige bör inrättas.⁴⁾

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att en marin forskningsstation vid Bottenviken bör inrättas, gärna i samarbete med Finland.⁴⁾

Stockholm den 23 januari 1989

Inger Schörling (mp)

Claes Roxbergh (mp)

Åsa Domeij (mp)

Roy Ottosson (mp)

¹ 1988/89:Sk698

² 1988/89:N371

³ 1988/89:Fö731

⁴ 1988/89:U6772